

פרק תולין

מתניתין: קלז-ב

שהיין מסתנן דרכה, מותר לעשות זאת, משום שאין זה דרך ברירה⁽¹⁾.

וחכמים אומרים: אין תולין את המשמרת ביום טוב, ואין נותנין שמרי יין למשמרת תלויה בשבת.

אבל נותנין את שמרי היין למשמרת תלויה ביום טוב, כי זו מלאכת אוכל נפש⁽²⁾.

רבי אליעזר אומר: תולין את המשמרת [מסננת] שמסננים בה את השמרים על הכלי ביום טוב. ואין חוששים משום עשיית אהל בפריסת המסננת מעל הכלי, שלא נאסר דבר זה אלא בשבת.

ונותנין שמרי יין שמעורב בהם יין למסננת שכבר תלויה על הכלי בשבת. ועל אף

ולכן אסור לברור ביום טוב שלא על מנת לאכול לאלתר.

המגיד משנה. [פ"ג מהלכות יום טוב הט"ז] חולק וסובר שאף ברירה האסורה בשבת מדאורייתא — מותרת ביום טוב. ולכן מותר לברור לצורך יום טוב אף שאינו אוכל לאלתר הרשב"א [שבת קל"ח א' ד"ה איבעיא] תמה על המשנה שלנו המתירה לשמר ביום טוב, למרות שבגמרא מבואר שהמשמר בשבת חייב חטאת והרי המשנה במסכת ביצה אוסרת לברור בנפה. ונשאר בצריך עיון.

לדעת המגיד משנה, שגם ברירה האסורה בשבת מדאורייתא מותרת ביו"ט, יובן מדוע מתירה המשנה כאן לשמר ביו"ט, אע"פ שהמשמר בשבת חייב חטאת, אבל עדיין יקשה מדוע המשנה בביצה אסרה לברור בנפה וכברה? **הביאור הלכה** [סימן תק"י, ס' ד ד"ה מותר ליתן] מיישב, שהאיסור לברור בנפה וכברה הוא מפני שהדרך היא לברור בהם לצורך ימים רבים, ולכן אסור להשתמש בהם אף לצורך יום טוב בלבד, מה שאין כן במשמרת שאף בחול רגילים לשמר בה לצורך אותו יום בלבד ולכן מותר.

עוד כתב **הביאור הלכה**, [סימן תק"י, ס"ב ד"ה אם] שהרשב"א הוא לשיטתו שאין איסור דאורייתא לברור פסולת מתוך אוכל כדי לאכול

1. יש דיעות שונות בראשונים לבאר מדוע לדעת רבי אליעזר אין נחשב ה"משמר" כבורר או כמרקד.

הרשב"א [קלח א ד"ה איבעיא] אומר, שמלאכת בורר או מרקד היא מלאכה הנעשית בידיים, ואילו המשמר מניח את השמרים במשמרת, והברירה נעשית מאליה.

הפסקי רי"ד אומר, שלדעת רבי אליעזר עיקר ברירת היין היא בגת כאשר מסננים אותו מהחרצנים, ואין איסור בורר אחרי שנעשתה כבר הברירה העיקרית.

והריטב"א אומר, שלרבי אליעזר אין בורר אלא כשבורר להצניע ולא כאשר רוצה לאכול מיד.

לדעת הריטב"א, אין באמת הבדל בין משמר לבורר, אלא שרבי אליעזר מיקל במלאכת בורר וסובר שאפילו כבורר בכלי אין איסור כאשר עושה זאת על מנת לאכול לאלתר.

2. המשנה במסכת ביצה [י"ד ב] מתירה לברור ביום טוב פסולת מתוך אוכל, ואוסרת לברור ביום טוב בנפה וכברה.

דעת הרשב"א, שכל ברירה שיש בה חיוב חטאת בשבת — אסורה ביום טוב, ולא התירו ביום טוב אלא ברירה האסורה בשבת מדרבנן,